

Het gedeelde koninkrijk

van Daniël 2 : 41-43

door G.J.P.

INLEIDING

Het verzegelde Boek

Daniël's boek is een der meest door de moderne kritiek aangevallen boeken. De echtheid er van is fel betwist. Maar de Heer Jezus erkent het en spreekt van Daniël de profeet. Het ligt buiten het bestek van dit werk de moderne kritiek te gaan bestrijden. We aanvaarden het boek als kanoniek en vinden er profetieën in, die het hele verloop van de tijden der heidenen omspannen. Daarvoor is het dan ook gegeven. Het beschrijft de tijd van de laatste vorst uit Salomo's lijn tot de ure, dat het koninkrijk wordt van Davids grote Zoon.

Maar - zullen we ons er wel toe zetten het boek, althans een deel er van, te gaan verklaren? Hoe zullen we het kunnen verstaan? Het is toch een verzegeld boek? De Man met linnen bekleed heeft dit immers gezegd: "En gij, Daniël, sluit deze woorden toe en verzegel dit boek tot de tijd van het einde". Dan. 12 : 4 Indien het boek verzegeld is, hoe kunnen we het dan openen; indien het toegesloten is, hoe zullen we het dan ontsluiten? De lezer die zo spreekt heeft schijnbaar gelijk. Hij vergeet echter één ding; er staat: Het boek is toegesloten en verzegeld tot de tijd van het einde. Dan zal het ontsloten worden.

Leven we dan in de tijd van het einde, zal men vragen, daar ge meent het te kunnen openen. We antwoorden: Neen, zo ver zijn we nog niet. Maar - er is zoveel van Dan. 2 vervuld, dat we het laatste deel in de verte zien schemeren. We zullen dit door beeldspraak duidelijk maken. Vroeger werden de boeken op rollen perkament

geschreven die bij het lezen werden afgerold. Welnu, veel van Dan. 2 is afgerold. Alleen de laatste rolgolving nog niet. Maar daarvan kunnen we toch reeds enkele letter-koppen onderscheiden, d.w.z. van het laatste gedeelte is reeds iets waar te nemen. Niet, dat het er is, maar uit wat geweest is en dat wat zich in onze dagen aftekent, benevens uit de ons toeschemerende letters, kunnen we veel opmaken over het nog voor ons liggende laatste stadium. We kunnen niet alles, maar wel veel verstaan en daarom menen we dat de verzegeling niet meer volkomen is maar reeds gedeeltelijk weggenomen.

Verklaringen

In de loop der tijden zijn van Daniëls profetieën tal van verklaringen gegeven. Wanneer we die overzien, blijkt dat het boek op drieërlei wijze wordt uitgelegd. Er is de Modern-Kritische, de Kerk-historische-Orthodoxe en de Israëlietisch-profetische verklaring. Over elk een woord.

1. De Modern-Kritische verklaring

Deze werd en wordt nog verdedigd door de moderne kritiek. Ze gaat uit van de gedachte, dat Daniël eigenlijk maar een verbeelding is, een boek geschreven door een vrome Jood uit de dagen van Antiochus Epifanes, plm. 175 voor Christus, met het doel om Israël in de vervolging dier tijden te troosten. Door allerlei schone voorspiegelingen, die wat het onvervulde betreft, louter fantasieën zijn, vestigde hij de aandacht van het volk op een heerlijke toekomst, die nimmer komen zal.

Deze verklaring loopt vast op de feiten. Uit de boeken der Makkabeën blijkt, dat Daniëls geschiedenis voor iets uit lang vervlogen tijden gehouden werd. Uit Ezechiël 14 : 14 en 28 : 3 blijkt, dat Daniël in zijn dagen, het was bijna 600 jaar voor Christus, dus lang voor het jaar 175, zeer bekend was. Bovendien erkent de Mond der waarheid het boek als kanoniek. Hij spreekt van Daniël, de profeet (Mt. 24). Daarbij komt, en dat zal uit deze verhandeling blijken, dat de moderne kritiek niet wel gelezen heeft en het woord "gedeeld" van Dan. 2 : 41 niet verstaan heeft. Dit betreft geen

profetisch inzicht, maar een taalkwestie, iets waarmee men in die richting steeds schermt om de z.g. juistheid van zijn mening ingang te doen vinden.

2. De Kerkhistorisch-Orthodoxe verklaring

Deze gaat uit van Israël en eindigt bij de "Kerk". M.a.w., ze vergeestelijkt een deel. Wat niet letterlijk vervuld is voor de geboorte van Christus en het feest van Pinksteren, wordt geestelijk vervuld in de Kerkhistorie, de geschiedenis der Christenheid. Zo bezien, zou Daniël in O.T. bewoordingen, in "oostersche inkleeding", de eindstrijd van de "Wereld" tegen de "Kerk" schilderen. Deze verklaring wordt zowel door Roomse als door Protestantse uitleggers voorgestaan, al is er ook weer verschil in uitlegging. De Protestantse uitleggers laten veel betrekking hebben op het Pausdom of de Heidense macht, de Roomse verklaarders op de Mohammedanen, de Islam. Beide zijn echter eenstemmig in de verklaring, dat men de "Kerk" in plaats van Israël stellen moet. Israël heeft afgedaan; wat onvervuld bleef en betrekking heeft op de tijd van het einde, moet tot vervulling komen in de Kerkhistorie van vroeger, nu en later.

Uit het Protestantisme hebben zich de laatste eeuw twee aparte stromingen ontwikkeld: het Adventisme en het Russellisme. Uit dit laatste is weer een nieuwe vertakking gevormd: het Rutherfordianisme met zijn Jehovah's getuigen. Hoezeer ook afwijkend van het Orthodoxe Protestantisme, komt geen dezer richtingen in wezen er boven uit, want geen dezer drie aanvaardt en leert Israëls herstel. Ook zij vergeestelijken de profetie en wie dit doet, kan geen diepere inblik in de toekomst verkrijgen en misschien ook Daniël niet beter uitleggen dan de Orthodoxie.

De verklaringen overziende, blijkt dat geen daarvan het beginsel der geestelijke evolutie te boven komt. M.a.w. al deze verklaringen van de Roomse tot de Russellietise laten Israël in de "Kerk" of op eigen groep overgaan. Wat God over Daniëls volk voorzegd heeft, gaat volgens deze verklaring over op een groep uit de Heidenen: Rooms-Katholicisme, Protestantisme (Lutheranisme en Calvinisme), Adventisme, Russellisme, Rutherfordianisme hebben zo

bezien dezelfde wortel en stam, al richten de vertakkingen zich naar verschillende zijden.

Adventisme, Russellisme en Rutherfordianisme brengen ons in dit opzicht in wezen niets nieuws; zij zijn hoogstens voortzetting en verdere afbuiging van de in de Oudchristelijke Kerk ingeslagen weg der vergeestelijking, van vereenzelviging met Israël. Deze groepen, die zich veelal fel keren tegen Rome en het verdere deel der Christenheid, staan in wezen een Rooms-Protestantse verklaring voor, die op de duur ook voor hen ondermijnend moet en zal werken. Aan de logische zin wordt afbreuk gedaan door gebondenheid aan leerstellingen, die de toets niet kunnen doorstaan en óf af- óf toedoen aan de Schrift. De Schrift kan alleen ontsloten worden door te zien, dat Israël het onderwerp is van het O.T. en ook voor een groot deel van het N.T. Ook Daniëls profetie staat in dit teken. We zullen daar in ons werk niet veel van zeggen, maar schuiven dit punt hier toch met nadruk op de voorgrond.

3. De Israëlietisch-profetische verklaring

Noch de eerste noch de tweede verklaring is houdbaar. Er is dan ook een derde verklaring opgekomen en in kracht winnende. Deze 1aats Gods Woord staan, d.w.z. vergeestelijkt het niet, maar legt het uit met behulp van de profetische tussenruimte. Men houdt daarin vast aan Israël, maar rekent met verschillende bedelingen.

Veel van het boek Daniël heeft betrekking op de tijd van het einde. Het is niet te plaatsen in de loop der Kerkgeschiedenis, maar in die der wereldgeschiedenis. Het handelt over de tijden der Heidenen. Niet over de gang der Christenheid. De huidige tussenbedeling van het Christendom bestaat niet voor Daniëls visie. God hield die voor hem verborgen. Men moet dus de profetieën insnijden, d.w.z. de delen uiteenschuiven. Alleen bij deze verklaring behoudt Gods Woord zijn kracht.

Niet alles is nog profetie in Daniël. Een deel is reeds vervuld. Een groot deel zelfs. N.l. van Daniël 2 en ook van hfdst. 8 en 11. Een deel der wereldmachten of heerschappijen heeft zijn rol gespeeld. We willen nagaan welk deel dat is in Daniël 2. Is dat eenmaal

vastgesteld, dan kan het andere bij benadering worden aangegeven en het eindbeeld voor een deel worden bepaald.

Daniël de Profeet

Dat we bij deze verklaring Israël goed in het oog moeten houden, blijkt uit het woord van Christus: "Wanneer gij dan zult zien de gruwel der verwoesting, waarvan gesproken is door Daniël de profeet, staande in de heilige plaats, die het leest merke daarop! - dat alsdan die in Judea zijn, vlieden op de bergen". Mt. 24 : 15, 16. De Here spreekt van hen, die in Judea zijn en noemt Daniël een profeet. Nog nimmer is de gruwel der verwoesting, d.i. een beeld waarmee men een afgoderij pleegt die tot verwoesting leidt, neergezet in de heilige plaats, d.i. de tempel. De Here verschuift deze dingen naar een tijd, die ook nu nog toekomstig is. Dit woord is niet vervuld in het jaar 70 toen Jeruzalem verwoest werd. Toen stond er geen beeld in de tempel. De tempel moet dus weer herbouwd worden, zal Mt. 24 : 15 en 16 vervuld worden. Israël zal dan - en dat voor een klein deel - in zijn land terug zijn en het laatste deel van de dag des mensen zal zich bijzonder om Jeruzalem, Palestina en Israël afspelen. Wie de Schrift leest, merke op Israël. Het is de sleutel tot verklaring der profetie. Ook tot die, welke we in Daniëls diepe voorzeggingen vinden.

De structuur van Daniël

Reeds bij oppervlakkige beschouwing blijkt, dat het boek Daniël uit twee gedeelten bestaat, hfdst. 1-6 en 7-12. Buiten Dan. 2, is het eerste deel geschiedenis.

Dan. 2 is dit ook in zoverre het verhaalt wat Nebukadnezar droomde en wat aan Daniël werd bekend gemaakt. Dat het daarbij tevens een profetisch gedeelte bevat, kon niet anders omdat veel nog toekomstig was. Het tweede deel is bijna geheel profetisch. We kunnen echter nog een nauwkeuriger indeling maken. Dan blijkt, dat de harmonie of overeenstemming nog veel rijker is dan bij het eerste gezicht schijnt. We noemen dat de structuur. We hebben deze ontleend aan de Companion Bible, een Engelse Bijbel met allerlei indelingen en kanttekeningen. Als we die bezien, blijkt dat er acht

HET GEDEELDE KONINKRIJK

delen zijn, twee maal vier. Deze balanceren met elkaar. We geven ze hier. Ieder ga ze zelf na.

A1/1 : 1-11 De ballingschap van Juda. Historische feiten aan het begin er van.

B1/2 : 1-49 De droom van Nebukadnezar. Het begin en de duur van de tijden der Heidenen (Volken).

C1/3 : 1-30 Daniëls metgezellen. De brandende oven. Bevrijding door een engel.

D1/4 : 1-37 De eerste koning van Babel. Nebukadnezars droom. De grote boom. Zijn tijdelijk uitvallen.

D2/5 : 1-31 De laatste koning van Babel. Belsazars gericht. De hand op de muur. Zijn finale val.

C2/6 : 1-28 Daniël. De kuil der leeuwen. Bevrijding door een engel.

B2/7 1-8 : 27 De droom en het gezicht van Daniël. Het einde van de tijden der Heidenen.

A2/9 : 1-12 : 13 De verwoesting van Jeruzalem. Profetische aankondiging met het einde er van.

Al staat tegenover A2, B1 tegenover B2 enz. Hieruit blijkt, dat een ware Auteurshand dit boek heeft geschreven. Daniël was slechts de schrijftsteller.

I. DE EERSTE DRIE KONINKRIJKEN

Vooropmerkingen

Nebukadnezar, een groot vorst, hield zich niet alleen met het tegenwoordige bezig, doch ook met de toekomst. Dit blijkt uit vs. 29: "Gij, O Koning, op uw leger zijnde, klommen uw gedachten op wat hierna geschieden zou". God, die verborgen dingen openbaart, gaf hem een belangrijke en belangwekkende droom. Hij ziet hierin een heterogeen, d.i. uit verschillende ongelijksoortige stoffen samengesteld beeld. Zijn geest wordt er door verslagen en hij wil van Babels wijzen nader van de betekenis horen. Tevens vordert hij van hen hem ook de droom mee te delen.

Er worden ons een viertal wijzen genoemd: Tovenaars, mogelijk geleerden in beeldschrift, sterrenkijkers, mogelijk astrologen of sterrenkundigen, guichelaars, wellicht spiritisten en Chaldeëen, geleerden in occulte wetenschappen.

We staan hier voor de vraag of Nebukadnezar die belangrijke droom werkelijk vergeten was. De vertaling van vs. 5 zegt dit. Er

staat immers: "De zaak is mij ontgaan". Zo ook in vs. 8. Hier kan men echter anders vertalen en wel zo: "Het woord, d.i. het bevel, is van mij uitgegaan." Dit bevel is dan: het in stukken laten houwen. De Leidse vertaling zet: De zaak staat bij mij vast, n.l. om die bedreiging die hij geuit heeft, ook te volvoeren. Ook buitenlandse vertalingen zetten in die geest over. Van der Palm heeft: "De zaak is bij mij afgedaan": Men ziet, dat de St. Vertaling hierin niet beslissend is. Prof. Aalders: "De zaak staat mijnerzijds vast".

Er is meer dan een reden om aan te nemen, dat de zaak de koning niet was ontgaan, maar dat hij, hoewel hij zeer benieuwd was om de uitlegging te vernemen, toch zoveel zelfbeheersing aan de dag legde, dat hij de gelegenheid te baat nam om Babels wijzen eens te beproeven en hun trots zo mogelijk te fnuiken. Door van hen te eisen, dat zij hem de droom zouden vertellen, had hij, indien ze dit konden, ook enige zekerheid, dat ze in de uitlegging niet ver mis zouden zijn.

Dat Nebukadnezar de droom niet vergeten was, volgt o.i. uit meer dan een zaak. Ten eerste wordt nergens gezegd, dat hij hem vergeten was (zie onze opmerking hierboven over de vertaling van vs. 5 en 8). Ten tweede is het niet wel aan te nemen, dat de droom die zijn geest versloeg en zijn slaap deed wijken, vs. 1, het beeld dat zo treffelijk en welks gedaante zo schrikkelijk was, onder de drempel van zijn bewustzijn was weggezonden en als een onrustige, in het onderbewustzijn rondwarende, doch voor het geestesoog niet meer zichtbare vage herinnering, de koning kwelde. Ten derde durven de wijzen, en daaronder waren ook de Chaldeën, d.i. de ingewijden in de occulte wereld, zij die zeiden met de goden of de geesten in een bijzondere betrekking te staan (en daardoor de voor andere mensen verborgen dingen te weten), het niet aan de koning wat op de mouw te spelden. We geloven daarom, dat de koning de droom nog zeer goed wist, maar dat hij de wijzen wilde beproeven. Hij stond grimmig tegenover hen. God gebruikt intussen N.'s list om de wijsheid der wijzen teniet te maken en het verstand der verstandigen te doen vergaan. Bovenal om Zichzelf te verheerlijken. En tevens om Israëls gelovig overblijfsel, getypeerd en geconcentreerd in Daniël en zijn vrienden, een belangrijke voorsprong te geven. Dit alles is type voor

HET GEDEELDE KONINKRIJK

Israëls toekomst. Israël zal de onderwijzer der volken worden nadat God de wijsheid en raad der Heidenen vernietigd heeft.

Het verdere verloop is bekend. Noch 's Konings bedreiging, noch zijn in het vooruitzicht gestelde beloning baten. Tevergeefs is het protest der wijzen tegen 's Konings onbillijke eis. Hun wijsheid gaat failliet, zij belijden hun onmacht. Alsnu komt Daniël naar voren. Als de overste bij hem komt, vraagt en verkrijgt hij uitstel. Hij wist van niets; hij was er niet bij tegenwoordig geweest. Alles was buiten hem omgegaan. Zo zal het ook gaan met Israëls getrouwe overblijfsel: Als eenmaal de wijsheid der wereld stuk gelopen is tegen de ondoordringbare muur van de loop der gebeurtenissen, zal God Israëls geloovigen het licht geven dat uit de ontstane chaos van gebroken wereldwijsheid en geleerdheid voert naar Hem in Wie schatten der wijsheid verborgen zijn. Het zal wijzen op Christus, de wijsheid Gods.

Het Beeld en zijn 5 delen

Aan Daniël geeft de Here de uitlegging te kennen. Daarvoor dankt hij God, "Die de tijden en stonden, verandert, Die de koningen afzet en bevestigt, Die wijsheid geeft aan de wijzen en verstand aan de verstandigen en Die diepe en verborgen dingen openbaart". Nu gaat hij tot de koning en geeft hem èn droom èn uitlegging te kennen, de uitlegging evenwel niet verder dan N. kan verstaan en God hem, Daniël, getoond heeft. Er is hier n.l. nog een waarheid achter de waarheid, dat is: een nadere aanvulling. We geloven dat Daniël die eerst later gezien heeft n.l. toen hij een droom had over de toekomst (Daniël 7.) Daarin werd hem de verborgenheid in Daniël 2 geopenbaard.

Gaan wij nu na, wat de Koning droomde. Vs. 31-33. "Gij, O Koning, zaagt en zie, er was een groot beeld (dit beeld was treffelijk en zijn glans was uitnemend) staande tegenover u en zijn gedaante was verschrikkelijk". N. zag geen getekend maar een werkelijk beeld, een zekere menselijke gedaante. Met zulke beelden waren de Chaldeën zeer ingenomen. We weten dat hij later een beeld van goud oprichtte, te zijner eer, mogelijk ook om aan de indruk van deze droom te ontkomen. Toch ligt in de lengte die hij er aan gaf, 60 ellen

(Dan. 3) zeker iets van het schrikkelijke, d.i. zeer indrukwekkende, dat N. in de droom gezien had. Het beeld dat de Koning zag, had 5 delen:

1. Het hoofd van dit beeld was van zuiver goud;
2. zijn borst en zijn armen van zilver;
3. zijn buik en zijn dijën van koper;
4. zijn schenkelen (benen) van ijzer;
5. zijn voeten eensdeels van ijzer en eensdeels van leem.

We kunnen niet genoeg nadruk leggen op het vijftal delen dat hier genoemd wordt. Het zijn er niet vier, zoals men meestal meent, maar vijf. Uit de verklaring die God bij monde van Daniël geeft, blijkt dat dit opeenvolgende rijken zijn. Toch is aan het eind het gehele beeld er, want het woord "geslagen aan zijn voeten" bewijst dit. Dit is een der verborgenheden die niet verklaard worden. Maar waarin zeer veel wordt aangegeven. We komen hierop vanzelf terug, doch wijzen er hier reeds op.

Welke zijn nu de opeenvolgende koninkrijken? Onder de orthodoxe en positief vrijere verklaarders heerst hierover zekere eenstemmigheid, al is die niet volkomen. Maar geen der uitleggers heeft een afdoende uitlegging gegeven over de vijfde wereldmacht. Men ziet het vijfde rijk wel, maar alleen als uitloper van het vierde. Daarin zit nu juist de fout. Ook het vijfde is een wereldmacht, zoals de andere vier het waren. En een geweldige, zoals blijken zal.

1. Het Babylonische rijk

Het eerste Koninkrijk

Vers 37 en 38 "Gij, o Koning, zijt een koning der koningen, want de God des hemels heeft u een koninkrijk, macht en sterkte en eer gegeven. En overal waar mensenkinderen wonen, heeft Hij de beesten des velds en de vogelen des hemels in uw hand gegeven en Hij heeft u gesteld tot een heerser over alle dezelve; gij zijt, (d.i. representeert, vertegenwoordigt) dat gouden hoofd".

HET GEDEELDE KONINKRIJK

Het eerste koninkrijk is het Babylonische rijk. Het was als het ware in een persoon vervat. Het "zuiver goud" typeert Nebukadnezars absolute monarchie, zijn volkomen alleenheerschappij. Hij stond boven de wet, kon over alles beschikken, mede over het leven en de dood zijner onderdanen. "Wien hij wilde, doodde hij en wien hij wilde, behield hij in het leven". Dan. 5 : 19. N. kon de absolute heerschappij tamelijk wel dragen. Hij was een eminent (voortreffelijk) vorst en geniale persoonlijkheid. Hij muntte uit op velerlei gebied en was vorst, staatsman, veldheer, wetgever, geleerde, enz. Zelf ondervroeg hij de opgeleide prinsenzonen, Dan. 1 : 19, 20. Tussen hem en Daniël schijnt een stille vriendschap te hebben bestaan. Toen Daniël hem later zijn tweede droom moest verklaren, was hij ontzet en zweeg een uur stil, terwijl hij ten slotte wenste dat het dreigende onheil N.'s vijanden mocht overkomen. Dan 4 : 19. Hieruit blijkt Daniëls hoogachting voor de koning en zijn groot leedgevoel t.o.v. zijn onheil.

Met N. begint de tijd gedurende welke aan Israël de scepter uit de hand gevallen is en waarin het niet langer hoofd der Volkeren is. Mozes had dit voorgezegd. Indien Israël vlijtig aan de stem des Heren gehoorzaamde, en waarnam al Zijn geboden te doen, zo zou de Here hen hoog zetten boven alle volken. De Here zou hen tot een hoofd maken en niet tot een staart, zij zouden alleen boven zijn en niet onder, Deut. 28 : 1, 13. Maar het tegendeel zou het geval zijn, als Israël niet gehoorzaamde. Dan zouden allerlei vloeken hen treffen. Deut. 28 : 15. Het zou tot een spotrede onder alle volken worden waarheen het geleid werd, vs. 37 en laag, laag neerdalen, vs. 43. Men leze heel het indrukwekkende hoofdstuk.

Met N. beginnen de tijden der Heidenen. Van nu af beheersen andere rijken ten volle de wereld. Israël valt uit als drager van het licht des Heren. Van nu af komen rijken, die geheel onder de leiding van de Overste dezer eeuw staan en die het schepsel dienen boven de Schepper, daar ze de heerlijkheid van de onverderfelijke God veranderen in de gelijkenis van een beeld. Babel was het land der gesneden beelden, Jer. 50 : 38 en al de opeenvolgende rijken hadden hun afgodsdienst. Het laatste zal die niet minder hebben. Uit Openb. 10 : 20 blijkt, hoe men ook in de eindtijd de demonen en allerlei

goden aanbidt. Eerst met Christus' tweede komst begint de tijd waarin de aarde vervuld zal worden met de kennis des Heren.

II. Het Medo-Perzische Rijk.

Het tweede Koninkrijk

Vs. 39 "En na u zal een ander koninkrijk opstaan, lager dan het uwe".

Het tweede koninkrijk is Medo-Perzië. Men houde bij de koninkrijken wel in het oog, dat het wereldrijken zijn die voor korter of langer tijd de wereldgang beheersen. Kleinere tussenrijken komen in het beeld niet voor.

Waarom wordt Medo-Perzië voorgesteld door zilver? Waarin zat het lagere van het tweede rijk? Niet in de mindere omvang, uitgebreidheid, of militaire macht, maar in de minder absolute vorstenmacht. Nebukadnezar kon zeggen: De staat ben ik. Zijn wil beheerste de hele staat. De volgende rijken missen dit absolutisme. Bij de Medo-Perzische heerschappij moest rekening worden gehouden met die lagere vorsten en met de wetten. De wetten der Meden en Perzen zijn bekend. (Dan. 6 : 16). Wel had de koning veel glans, maar niet het absolutisme van Babels vorst.

Bij het tweede rijk was er geen sterk centraal bestuur zoals in het eerste. Daarom wordt het aangeduid door zilver. De eenheid was minder sterk. Dat met het zilver het tweede rijk, Medo-Perzië, is bedoeld en niet Medië, zoals de Kritiek wil, blijkt uit meer dan een ding.

Ten eerste uit het feit, dat Kores Babel innam, d.w.z. de koning van het dubbelrijk. Hadden eerst de Meden de leiding in handen, later worstelden de Perzen zich naarboven. Kores verenigde beide. De Pers stelde Darius de Meder aan tot (onder) koning over Babel. Dan. 6 : 1.

Ten tweede blijkt dit uit Dan. 8 : 20 en 21. Daarin wordt geleerd, dat de ram de koning der Meden en Perzen is, de bok de koning van Griekenland. Het tweede rijk dat gevolgd werd door Griekenland, was dus Medo-Perzië. Zijdelings blijkt dit uit de twee armen van het borststuk.

HET GEDEELDE KONINKRIJK

Ten derde blijkt dit uit de kenmerken waaraan een rijk moet voldoen wil het bij de uitlegging voor aanduiding in aanmerking komen. Hiervoor zie men de paragraaf na het vierde rijk.

III. Het Grieks-Macedonische rijk

Het derde Koninkrijk

Vs.39 "Daarna een ander, het derde koninkrijk van koper, hetwelk heersen zal over de gehele aarde".

Het derde koninkrijk is het Grieks-Macedonische. Het heerste, doch slechts kort, over de gehele aarde, het toenmaals van betekenis zijnde deel der aarde. Dit is een bewijs dat het Grieks-Macedonische rijk bedoeld is. Dit heeft in de persoon van Alexander de Grote in slechts enkele jaren de oude wereld van Babel, Medo-Perzië, Lydië en Egypte onderworpen. Hij breidde zijn invloed en macht dermate uit als nog geen ander vorst gedaan had. Maar - deze heerschappij duurde slechts kort. Op 23-jarige leeftijd trok Alexander uit, op 32-jarige leeftijd stierf hij reeds. Slechts weinige jaren had hij geregeerd. Maar in die 9 jaar had hij in twee grote slagen Darius, de koning, van Perzië, en daarmee het Oosten overwonnen n.l. in de slagen bij Issus en bij Arbela.

Het derde koninkrijk wordt voorgesteld door koper. Dit is weer minder in waarde. D.w.z. de samenhang was weer geringer. Alexander regeerde over vele volken. Het rijk was zeer samengesteld. Na zijn dood viel het spoedig in vieren uiteen (Dan. 8.) Daarom was de innerlijke samenstelling minder. Het bestond uit het vurig volk van Griekenlands vrijsteden, uit verslapte volken van het Oosten, uit het achteruitgegane Egypte, uit het niet veel betekende Klein Azië. Een eenheid als in Babylonië ontbrak. Ook de betrekkelijke nog beduidende bestuurskracht van Medo-Perzië. Er was zekere samenhang, maar hij had slechts de waarde van koper.

Van Perzië kan niet gezegd worden dat het heerste over de gehele aarde. Daarom is het derde rijk Griekenland.

II. HET VIERDE KONINKRIJK HET ROMEINSE RIJK

Het vierde Koninkrijk

Vs. 40 "En het vierde koninkrijk zal hard zijn, gelijk ijzer, aangezien ijzer alles vermaalt en vergruist; gelijk nu het ijzer dat zulks alles verbreekt, also zal het vermalen en verbreken".

Het vierde rijk is voor ons het Romeinse. Na het Grieks-Macedonische rijk is er geen andere macht geweest die de wereldheerschappij verkreeg dan de Romeinse. Dat is het feit, dat de verklaring beheerst en draagt. Het gaat in Dan. 2 over wereldrijken, over machten, die de leiding in de wereld hebben. Zo bezien volgt op het Grieks-Macedonische het Romeinse rijk.

Het vierde rijk is hard geweest als ijzer. Het heeft zich langzaam maar zeker baan gebroken en bijna alles van de oude wereld veroverd, onderworpen, en in zich opgenomen. Het deinsde voor niets terug, maar het deed het niet met een aanloop zoals Alexander de Grote. Rome heeft eeuwen lang nodig gehad. Vermalen en vergruizen gaat niet opeens, Het duurde meer dan een kleine 3 eeuwen voor het zijn grootste uitbreiding bezat. Dat was in 117 na Christus. Toch zegt Luk. 2 : 1 reeds, dat de gehele wereld, d.i. de toenmaals geordende wereld beschreven moest worden, bewijs dat de uitbreiding grote vorm had aangenomen. Laten we de groei er van in het kort nagaan.

Vermaling en Vergruizing

De stichting van de stad Rome had plaats in het jaar 753 voor Christus. Ze werd op heuvels gebouwd, op een niet ongunstige plaats aan de Tiber. Waarschijnlijk was deze stad een grensvesting der Latijnen tegen de Etruscers ten noorden van de Tiber. Er omheen woonden andere volken: Umbriërs, Sammieten, Sabijnen. De Grieken hadden zich toen reeds in Zuid-Italië gevestigd.

De Romeinen waren een ruw volk. Zij muntten uit in de krijg en onderscheidden zich door hun aanleg voor wetgeving en recht, door grote toewijding aan hun vaderstad en onverzettelijke energie.

HET GEDEELDE KONINKRIJK

Eerst hebben zij zware oorlogen gevoerd tegen de volken uit hun omgeving en hebben zij de omliggende volksstammen tot onderwerping gebracht, waardoor ze een rijk in Midden-Italië stichtten. Ondertussen woedde de strijd in eigen boezem van de bezittende tegen de niet-bezittende klasse. Na de verovering van Midden-Italië kwam de strijd tegen Zuid-Italië. In 272 was dit onderworpen. Toen kwam Noord-Afrika aan de beurt en ging het los tegen Rome's handelsconcurrent Karthago. Hiertegen werden de drie Punische oorlogen gevoerd. Ze omvatten een tijd van meer dan een eeuw (van 264-241, van 218-201 en van 149-146). Ze eindigden met de verwoesting van Karthago.

Ondertussen breidden de Romeinse legioenen Rome's macht ook elders uit. Tussen 200 en 133 wordt zijn macht in het Oosten gevestigd. In twee oorlogen werd Macedonië onderworpen (168). In 146 Griekenland. Reeds eerder hadden de Romeinen in Klein-Azië voet gekregen en dit tot Romeinse provincie gemaakt (188). Tussen 154 en 133 werd Spanje onderworpen, in 105 ondernamen de Romeinen een tocht naar Numidië (in Afrika). Inmiddels woedde ook de strijd tegen de Kimbren en Teutonen, die van over de Rijn waren komen opzetten, 113-101. In 102 en 101 werden ze vernietigend verslagen. Pompejus veroverde later Armenië (69) en lijfde Palestina bij Rome in. Tussen 58 en 55 veroverde Caesar Gallië (Frankrijk). Hij stak de Rijn over om op de krijgshaftige Germanen indruk te maken en tevens naar Engeland (55, 54). Ook Egypte werd onderworpen (31). Zelfs werd Germanië tot aan de Elbe in een Romeinse provincie veranderd. Echter werden de Romeinen in 9 na Christus door de Germanen verslagen in het Teutoburgerwoud en werd die Beneden-Rijn de grens.

In het jaar 31 voor Christus ging de Romeinse Republiek, die bijna 500 jaar bestaan had, te niet en werd Octavianus onder de naam van Augustus (d.i. Verhevene) alleenheerser. Door een wijs en gematigd bestuur heeft hij het rijk tot rust gebracht. Alleen aan de grenzen werd nog wel oorlog gevoerd. Dit was echter ter verdediging van het wijd uitgestrekte rijk. Slechts één keizer, Trajanus, heeft het rijk nog meer uitgebreid. Dat was in het jaar 117 na Chr. Toen veroverde hij Babel en zette de grenzen tot over de Tigris uit door

Armenië en Mesopotamië in Romeinse provincies om te zetten. Hij wilde toen, evenals Alexander de Grote, Indië gaan veroveren. Vanzelf had hij dan eerst Perzië moeten onderwerpen. Opstanden dwongen hem tot de terugtocht. Daarbij kwam hij om. Zo heeft Perzië niet tot het Romeinse rijk behoord. Dit is opmerkelijk, omdat elk volgend rijk de vorige in zich opgenomen heeft. Medo-Perzië veroverde Babylonië, Griekenland deze beide, Rome veroverde wel Griekenland en Babylonië maar niet Medo-Perzië.

Bovenstaande illustreert Rome als vermalend en vergruizend rijk. Langzaam maar zeker drong het steeds verder en nam steeds meer landen in zich op.

Omvang en aard

Als we de omvang van het Romeinse rijk in aardrijkskundige benamingen van tegenwoordig uitdrukken, vinden we het volgende. Het Rom. rijk strekte zich uit van de Atlantische Oceaan in het westen tot de Tigris in het oosten en van de Noord-Afrikaanse landen in het zuiden tot aan de Rijn en ongeveer de Donau in het noorden. Er bij behoorden Engeland (niet Schotland), Nederland, België, Frankrijk, Spanje, Portugal, Italië, Zwitserland, Oostenrijk, Joegoslavië, Roemenië, Bulgarije, Griekenland, Palestina, Mesopotamië, Egypte, Libye, Tunis, Algiers, Marokko. Zoals gezegd, dit zijn de tegenwoordige namen.

Het Romeinse Rijk, hoe sterk ook, is wat bestuurseenheid betreft slechts ijzerwaarde. De onderworpen volken behielden zoveel mogelijk eigen wetten en eigen godsdienst. Daarom moest b.v. Jozef opgaan naar Bethleem. Hier had geen Romeinse maar een Romeins-Israëlitische beschrijving plaats. Het bevel kwam van Augustus, maar het werd aangepast aan Israëls zede naar stammen te beschrijven en niet maar stads- en dorpsgewijs. Alle godsdiensten werden geduld, vandaar dat Paulus vrij kon prediken. Eerst met Nero veranderde dit.

Tussen het Westen en Oosten bestonden grote verschillen. Er huisden Japhetieten, Semieten en Chamieten in het grote rijk. Er waren "Grieken" en "Barbaren". De beschaafde Grieken staken ver uit boven de nog woeste Germanen. Alles kon niet door eenzelfde wet

beheerst en geleid worden. Daarom was er geen sterke innerlijke samenhang, nog minder dan in het Griekse Rijk. Daarom zag Nebukadnezar de benen van ijzer.

Buik en dijen

Voor we dit hoofdstuk afsluiten, moeten we een schrede terugdoen en stilstaan bij de vertaling "buik en dijen", voorkomend bij vs. 32. Dat is nodig om twee redenen. Ten eerste vanwege de uiteenlopende vertalingen. Ten tweede vanwege de vraag met welk wereldrijk de tweedeling begon, met het derde of met het vierde.

Allereerst dan verschillende vertalingen. Luther vertaalt: Buik en lendenen. Nieuwere Duitse vertalingen volgen hem hierin na. Andere zetten: heupen. Nieuwere Franse vertalingen zijn hierin verdeeld, de een zet: heupen, een ander dijen. De Oude en de Herziene Engelse vertalingen zetten: dijen. Dit is een belangrijke zaak. Voor ons is een heup of lenden geen dij. Als buik en dijen van koper zijn, begint de deling in het derde rijk, in Griekenland dus; daar zou dus in later tijd een tweedeling moeten plaats gehad hebben, die dan zijn voortzetting zou moeten gevonden hebben in het Romeinse rijk, voorgesteld door de benen. De schenkelen of scheenbenen zijn immers de voortzetting van de dijen. Men voelt waarom het gaat: om de meest juiste verklaring van het beeld.

We zeggen er hier dit van. Het woord "buik" is hier als juiste vertaling aan te merken. Het woord "dijen" is onjuist. Onder "dijen" verstaan we in onze taal de bovenbenen. Maar deze worden hier niet bedoeld. Het woord, hier door "dijen" vertaald, is op Dan. 2 : 32 na vertaald door "zijde". Zo had het in deze tekst ook overgezet moeten zijn geworden. Zo doet b.v. de Leidse vertaling. En terecht. Niet de buik en de bovenbenen waren van koper, maar de buik, de buikzijden en de heupen waren van dat metaal. De twee benen, vanaf de heupen tot de voeten vormen dus het vierde rijk.

De twee benen wijzen eerstens op de lange duur van het vierde rijk. Geen rijk heeft zolang bestaan als het Romeinse. Dan wijzen ze mogelijk op de uitbreiding naar Oost en West. Misschien duiden ze ook op de latere splitsing in Oost- en Westromeinse rijk.

Alleen moet men hierop niet te veel klemtoon leggen, want, als men dit aanneemt, komt men voor een onmogelijke konsekwentie. N.l. deze: dan is, wat tijd betreft, het ene been veel langer dan het andere. Het Romeinsche rijk is in tweeën gedeeld in 395 na Chr. Het West Romeinse rijk ging onder in 476 na Chr., het Oost Romeinse eerst in 1453. Dus bijna 1000 jaar later, al was het door de Mohammedanen reeds in 634 tot in Klein-Azië teruggedrongen en had het Egypte en Palestina in 623 reeds verloren.

Wij voor ons nemen meer aan, dat de twee benen de innerlijke gedeeldheid aangeven: de oosterse en de westerse wereld zonder direct op de latere rijksdeling te zien. Toon Rome eindelijk buiten Italië trad, breidde het zich al gauw in beide richtingen uit, naar Oost en West en ontstond de tweeërlei sfeer, waarvan later de deling het gevolg was.

Nog een opmerking. Misschien zal men zeggen, dat de Schrift spreekt van: "en het vierde koninkrijk", terwijl Rome slechts in het begin een koninkrijk geweest is, toen het in 63 voor Chr. Palestina veroverde, een republiek was, evenals in 146 voor Chr. toen het Griekenland onderwierp en later een keizerrijk werd. Onder "koninkrijk" versta men eenvoudig "rijk". Het Hebr. heeft geen apart woord voor een staat aan welks hoofd geen koning staat. "Koninkrijk" is hier rijk, hetzij dit een republiek, een koninkrijk of een keizerrijk is. Een staatsmacht dus.

III. HET VOET - EN TEENRIJK, OF HET IJZER- EN LEEM KONINKRIJK

EEN TOEKOMSTIG RIJK

Het vijfde Koninkrijk

Vs. 41-43 "En dat gij gezien hebt de voeten en de tenen ten dele van pottenbakkersleem en ten dele van ijzer, dat zal een gedeeld koninkrijk zijn; doch daar zal van des ijzers vastigheid in zijn, ten

HET GEDEELDE KONINKRIJK

welken aanzien (d.i. waarom) gij gezien hebt ijzer vermengd met modderig leem; en de tenen ten dele van ijzer en ten dele leem, dat koninkrijk zal ten dele hard zijn en ten dele broos. En dat gij gezien hebt ijzer vermengd met modderig leem, zij zullen zich wel door menselijk zaad vermengen, maar de een zal aan de ander niet hechten; gelijk als zich ijzer niet met leem vermengt".

We hebben hier met een nieuw koninkrijk te doen. Dit wordt òf niet òf te weinig ingezien. De traditionele mening dat in het beeld van Daniël 2 slechts 4 rijken met hoogstens een vijfde als een zwakke uitloper zou zijn, is zo ingeworteld, dat ze onuitroeibaar schijnt. Dit mede omdat men Israël uit het oog heeft verloren en meent dat dit volk geen toekomst meer heeft. Men ziet dan in het beeld wel een viertal rijken die in innerlijke macht steeds minder worden, maar meent, dat het vijfde rijk de uit de door de volksverhuizing teweeg gebrachte verbrokkeling van het vierde rijk ontstane staten zijn, die wel tot het einde zullen voortbestaan, maar meer ook niet. Zo b.v. het Adventisme en Dr. A. Kuyper. Prof. Aalders zegt, dat de vijfde of laatste periode zich niet kan kenmerken door vorming van een enkel oppermachtig rijk en dat we hier te denken hebben aan de herhaalde pogingen, om zulk een rijk te vormen, maar die steeds weer door gebrek aan voldoende eenheid en kracht te kort schieten. Anderen zijn in hoofdzaak een soortgelijke mening toegedaan en leren daarbij, dat we in zeker opzicht nog onder de invloed van het Romeinse rijk leven, omdat de Romeinse leuze: "brood en spelen" nog steeds luide klinkt, enz. Zo moet men echter het woord van Dan. 2 : 41-43 niet opvatten. De zaak is ingewikkelder en van breder omvang. Het zal niet door verbrokkeling van het vierde rijk ontstaan, maar is iets anders. Het is een nieuw wereldrijk, weliswaar met een samenhang als van leem of van modderig leem, maar niettemin een apart rijk.

Sommigen hebben in het vijfde rijk de Mohammedaanse heerschappij gezien, die in 636 na Christus, d.i. 666 jaar nadat Rome zijn eerste keizer kreeg (31 voor Chr., slag hij Aktium, Caesar alleenheerser, weldra genoemd Augustus) zich van Jeruzalem meester maakte. Dit is althans een logischer uitlegging al is ze onjuist. Het Russellisme is in dezen ook concreet: het leert dat

Engeland het vijfde koninkrijk is. Deze mening benadert de zaak nog dichter, al aanvaarden we ze niet. We zullen zien wat er juist en wat er onjuist in is.

Kenmerken

Het vijfde rijk zal aan verschillende voorwaarden moeten voldoen, dus herkenbaar zijn, wil het werkelijk het vijfde wereldrijk zijn. Het moet:

1^e buiten de vier voorafgaande rijken opkomen of zijn basis hebben (al moge het een of ander randgebied van een vorig rijk er toe behoren);

2^e al de vorige vier in zich opnemen of er althans mee verbonden zijn;

3^e een gedeeld koninkrijk zijn;

4^e toekomstig zijn.

Hieruit volgt als verdere voorwaarde:

5^e het moet Babel bezitten of in zijn gebied hebben liggen;

6^e idem Jeruzalem.

We zullen al deze punten nader gaan uitwerken.

Uitwerking

1. Een nieuw gebied. Wie het aardrijkskundig nagaat - het best hiervoor is een historische atlas - ziet iets opmerkelijks. Het tweede rijk, Medo-Perzië, lag, behalve wat grensgebieden betreft, buiten het Babylonische rijk. Het overwon dit en nam het in zich op. Het Grieks-Macedonische rijk lag buiten het eerste en tweede rijk en nam beide in zich op. Het Romeinse rijk lag weer buiten het Grieks-Macedonische en buiten de andere twee, het nam al de andere,

HET GEDEELDE KONINKRIJK

behalve het Medo-Perzische, in zich op. Hieruit is zeker deze konklusie te trekken: Het vijfde rijk heeft zijn gebied (uitgenomen randgebied) buiten al de vier vorige. Dit volgt niet alleen logisch uit de gang der dingen, maar bovenal staat het Schriftuurlijk vast. Tweemaal staat er uitdrukkelijk, dat door de Steen (d.i. Christus bij Zijn wederkomst), vermalen worden ijzer, leem, koper, zilver en goud, vs. 35 en vs. 45, dus vijf elementen. Ze moeten dus alle aanwezig zijn en dat kan alleen als ze aardrijkskundig naast elkaar liggen. Hieruit volgt noodwendig, dat het vijfde rijk niet de verbrokkeling is van het vierde, maar er buiten moet liggen. Waar, is een tweede vraag, waarop we hier niet ingaan. We constateren alleen het feit door de Schrift, hetgeen we door de logica bevestigd zien. Hiermee vervalt menige uitlegging, die meent dat het reeds geweest of verbrokkeld Romeins rijksgebied is. Vanzelf valt grensgebied hier niet onder. Alle rijken vanaf het tweede hebben grensgebied van een vorig in zich opgenomen.

2. Opneming der vorige. Het vijfde rijk zal ook de vorige in zich opnemen of ze althans aan zich binden. Het Medo-Perzische rijk veroverde Babylonië en regeerde het. Het Grieks-Macedonische rijk veroverde en Babylonië en Medo-Perzië en bestuurde ze. Het Romeinse rijk veroverde Griekenland-Macedonië en regeerde deze. Evenzo Babylonië. Maar - niet Medo-Perzië. Trajanus veroverde wel het land tot aan de Tigris, maar niet er over. Dit is merkwaardig. Hieruit kan men konkluderen, of de regel, dat elk rijk al de vorige in zich op moet nemen gaat niet op en behoeft dus voor het vijfde rijk niet door te gaan, of het Romeinse rijk is niet tot zijn volle uitgroei gekomen: het had nog groter moeten zijn in het Oosten. Keizer Trajanus wilde het daar nog uitbreiden, maar hij kwam om. De wil was er dus wel. Niet de verwerkelijking. Waarom niet? Als ons antwoord geven we: Israël was reeds voor de poging om tot verdere uitbreiding te komen ondernomen werd, geheel als volk uitgeschakeld. Het rijk behoefde die grote omvang niet meer, het was toch geen eindrijk. Er was een vijfde nodig en dit moet nog komen en zal ook met Medo-Perzië verbonden zijn.

3. Een gedeeld koninkrijk. Het vijfde rijk moet een gedeeld koninkrijk zijn. Wie aandachtig Daniël 2 : 41-43 leest, zal uit die tekst reeds vierderlei gedeeldheid kunnen vinden. Er zijn (is):

- a. Twee voeten, dus een basisgedeeltheid.
- b. Voeten en tenen, dus een ranggedeeltheid.
- c. IJzer en leem, dus structuurgedeeltheid.
- d. Niet-vermenging, dus volkengedeeltheid.

We zullen breedvoerig de betekenis van het woord "gedeeld" nagaan en dan nog meer gedeeltheid aantreffen. Hier volstaan we met op de in de Bijbeltekst te vinden gedeeltheid opmerkzaam te maken.

Er moeten twee voetrijken zijn plus een aantal teenrijken, want de tenen worden uitdrukkelijk genoemd. Zie vs. 41 en 42. De voeten zijn belangrijker dan de tenen, maar ook deze kunnen bij het lopen niet gemist worden. Dat ze apart genoemd worden, is betekenisvol. Het spreekt immers vanzelf, dat een voet tenen heeft. Toch worden ze apart vermeld. Dit heeft betekenis. Gelijk we nader zullen zien.

4. Een toekomstig rijk. Nergens in de geschiedenis is een dergelijk rijk aan te wijzen. Twee voet-rijken met een aantal andere teenrijken, die niettemin één rijk vormen, de voeten en de tenen, "dat zal een gedeeld koninkrijk zijn", zijn nimmer ontstaan uit het Romeinse rijk. Dit leert de historie. Maar daarop willen we niet steunen. Wel op de Schrift. En die leert in Dan. 2 : 24: "Doch in de dagen van die koningen, d.i. koninkrijken, zal de God des hemels een koninkrijk verwekken dat in eeuwigheid (in de twee toekomstige aionen of wereldtijdperken) niet zal verstoord worden". Alle vijf rijken moeten dus eenmaal aanwezig zijn, want het hele beeld wordt geslagen, vs. 34 en 35, en vijf elementen worden vermalen, vs. 35 en vs. 45. Aangezien het gouden, zilveren, koperen en ijzeren rijk geweest zijn, maar het lemen rijk nog niet, moet het toekomstig wezen. Dit is èn Schriftuurlijk èn logisch.

5. Babel. Het vijfde rijk zal ook de stad Babel bezitten. Nebukadnezar bezag de dingen vanuit Babel. Hij wilde weten wat na hem geschieden zou. Allereerst vanzelf met zijn rijk en zijn stad. De droom handelt daarover. Alle rijken hebben Babel en Babylonië bezeten. Het vijfde rijk zal deze ook bezitten, althans omspannen. Het is wel merkwaardig, dat het Romeinse rijk die stad, zij het laat, ook veroverd heeft. Men zal twee opmerkingen maken. Ten eerste, dat de Mohammedaanse macht later de stad Babel ook genomen heeft. Kan zij het vijfde rijk dan niet zijn? Het antwoord is: Het bezit van Babel is slechts één kenmerk. Aan al de kenmerken moet voldaan worden. Dit doet deze macht niet, daarom is zij het vijfde rijk niet. Ten tweede zal men zeggen: Maar Babel bestaat niet meer, het is in de Middeleeuwen bedolven onder het woestijnzand. Terecht. Maar - kan het niet herbouwd worden? Is dat menselijk gezien onmogelijk? Schriftuurlijk gezien is het zeker. Lees slechts Openb. 17 en neem de naam "het grote Babylon" letterlijk voor de vernieuwde in groter omvang herstelde stad en ge hebt het bewijs. Waarom zou men gaan vergeestelijken?

6. Jeruzalem. Het vijfde rijk zal ook Jeruzalem bezitten. Alle vorige rijken hebben deze stad bezeten. Nebukadnezar nam haar in, Kores gaf bevel tot haar opbouw, Alexander de Grote was haar vorst, de Romeinen bezetten en verwoestten ten slotte de stad. Het vijfde rijk zal haar ook bezitten. Het zal behoren tot de groep der Heidenen (d.i. Volken) die Jeruzalem vertreden (Lk. 21 : 24), totdat hun tijden zullen vervuld zijn. Deze tijden begonnen met Nebukadnezar, toen Israël uit zijn land werd gevoerd.

In Dan. 2 wordt Jeruzalem niet genoemd. Uit Dan. 9 blijkt echter dat Jeruzalem wel degelijk betrokken is bij de rijken. Gabriël zegt immers, dat 70 weken bestemd zijn over Daniëls' volk en stad. En van deze weken is er nog een niet geweest. Ook Zach. 14 wijst op Jeruzalems lot in de eindstrijd. Het woord des Heren uit Lk. 21 haalden we reeds aan. Jeruzalem zal zeker tot het vijfde rijk behoren. Naarmate de eindstrijd nadert, komt Israëls zaak meer naar voren en daarmee ook Jeruzalem.

IV. EEN GEDEELD KONINKRIJK

Konkordantie onderzoek

Nu komen we tot het woord "gedeeld". Wat is daarvan de betekenis? Slaan we een goede konkordantie op - tot onze spijt moeten we zeggen dat er buiten de grote oude Trommius van een paar eeuwen geleden geen goede, volledige, nieuwerwetse Nederlandse Konkordantie is, daar de nieuwere uitgaven lang niet volledig genoeg zijn bewerkt - dan vinden we in het Hebreeuws heel wat werkwoorden, die de St. Vertaling door "delen" of "verdelen" heeft overgezet. Dit vraagt dus een breed onderzoek. We kunnen voor alle werkwoorden niet alle teksten opgeven; we geven er slechts enkele op. Het in Dan. 2 : 41 gebruikte werkwoord zullen we uitvoeriger behandelen. We vinden dan:

1. BATHAR

Gen. 15 : 10 "en hij (Abram) deelde ze (de voor het offer gedode dieren) midden door.... maar het gevogelte deelde hij niet."
Dit werkwoord heeft de betekenis van "houwen." 't Is niet het werkwoord dat we in Dan. 2 : 41 vinden.

2. CHALAQ

Gen. 15: 15 en hij (Abram) verdeelde zich tegen hen des nachts.
Joz. 14 : 5 ".. en zij deelden het land" .
1 Sam. 30 : 24 ".. zij zullen gelijkelijk delen."
2 Sam. 19 : 29. "Gij en Ziba deelt het land."
1 Kron. 23 : 6 "En David verdeelde ze (de priesters) in afdelingen."
Ez. 47 : 21 "Dit land nu zult gij ulieden uitdelen."
Dit werkwoord betekent: een deel geven of in deel en (afdelingen) delen. Het land werd gedeeld, David vormde afdelingen van priesters. Het is niet het werkwoord van Dan. 2 : 41.

3. CHATSAV

Richt. 7 : 16 "En hij (Gideon) deelde de drie honderd man in drie hopen".

Ez. 37 : 22 ".. noch voortaan in twee koninkrijken meer verdeeld zijn."

Dan. 11 : 4 "En als hij zal staan, zal zijn rijk gebroken en in de vier winden des hemels verdeeld worden."

"Chatsav" betekent in deze teksten: "splitsen"; in de laatste twee teksten betekent het: als zelfstandige koninkrijken naast elkaar voortbestaan. Ook dit woord wordt niet in Dan. 2 : 41 gebezigd. Er staat dus niet dat het opzettelijk in delen gedeeld gebied is noch een in koninkrijken of rijken uiteengevallen geheel.

4. NATHACH

Lev. 1 : 6 "..en dat in zijn stukken delen."

Lev. 8 : 20 "Hij deelde ook den ram in zijn delen."

Het gaat hier over offeranden die door de priesters in delen werden gedeeld. Het woord "nathach" betekent: delen naar de door de natuur aangegeven delen als b.v. kop, romp, ledematen. Weer vinden we dit woord niet in Dan. 2 : 41.

5. PARAR

Lev. 11 : 4, 6 ".. maar verdeelt de klauw niet."

Dit werkwoord betekent: indelen, insplijten en geeft een natuurlijke splitsing aan.

6. PAHRAR

Ps. 74 : 13 "Gij hebt door Uw sterkte de zee gespleten."

Jes. 24 : 19 ".. de aarde zal ganselijk vaneen gescheurd worden."

Jes. 51 : 15 "Die de zee klieft."

"Klieven" of "vaneenscheuren", geeft een door grote macht verbroken samenhang van de bijeenbehorende substantie aan. Dan 2 : 41 gebruikt ook dit niet.

7. PALAG

We komen nu tot het werkwoord dat we in Dan. 2 : 41 vinden. Het is "palag". Als we het in de konkordantie opzoeken, vinden we het in slechts vier andere teksten en wel deze.

Gen. 10: 25 "... want in zijn (Pelegs) dagen is de aarde verdeeld."

1 Kron. 1 : 19 "... omdat in zijn (Pelegs) dagen het aardrijk verdeeld is." Dit is citaat van Gen. 10 : 25.

Job 38 : 25 "Wie deelt voor de stortregen een watervloed uit?"

Ps. 55 : 10 "Verslind ze, Here, deel hun tong, want ik zie wrevel in de stad."

Wat betekent palag?

Uit deze vier teksten is het niet licht de betekenis van het woord "palag" vast te stellen. Moeten we er een letterlijke of een figuurlijke betekenis aan toekennen? Ps. 55 : 10 is een figuurlijke uitdrukking, de psalmist denkt zeer zeker niet aan een letterlijk delen van de tong; hij wil zeggen: maak hen oneens in hun beraadslagingen, laat er partijen ontstaan die tegen elkaar ingaan en elkaar tegenspreken (zoals dit later in Jeruzalem geschiedde toen Paulus voor de Joodse Raad stond en zei dat hij geoordeeld werd over de opstanding der doden, Hand. 23). "Tong" betekent in Ps. 55 "taal", d.i. "beraadslaging". Maar dit wil nog niet zeggen, dat palag in zijn grondbetekenis geen stoffelijke deling zou aanwijzen. Wij gebruiken in onze taal tal van uitdrukkingen figuurlijk die oorspronkelijk een letterlijke betekenis hadden en ook nog wel letterlijk gebruikt worden. B.v. van stapel lopen, met de noorderzon vertrekken, enz. Een letterlijk gespleten tong zou dubbel doen spreken, dus gedeelde taal laten horen. Al is de uitdrukking figuurlijk gebruikt, de bedoeling is de wens te kennen te geven dat er letterlijke partijen zullen ontstaan. In Job 38 : 25 heeft het duidelijk een letterlijke betekenis. De Here vraagt Job: Wie klieft

HET GEDEELDE KONINKRIJK

er een kanaal voor de regenstromen?" Aldus vertaalt de Companion Bible dit vers.

De Elberfelder vertaling zet "Wie maakt voor de regenvloed kanalen?" Hier is duidelijk sprake van een letterlijke splitsing van het land door een door de regen ontstane waterstroom.

Maar hoe nu met Gen. 10 : 25 en 1 Kron. 1 : 19? Moeten we hier aan een letterlijke of een figuurlijke deling denken? De Statenvertalers doen het laatste. Zij toch zetten in hun kanttekening: "Omtrent de tijd zijner (Pelegs) geboorte zijn de bewoners der aarde van elkander gescheiden door de verdelingen der sprake". Zij vatten aarde hier op als aardbewoners. Vanzelf moet men dan 1 Kron. 1 : 19 ook zo opvatten.

Van de opvatting van Gen. 10 : 25 hangt veel af t.o.v. Dan 2 : 41. Indien we aan een figuurlijke deling moeten denken, dan ook in Dan. 2 : 41. Indien aan een letterlijke dan ook in Dan 2 : 41. Uit de teksten waarin "palag" voorkomt, is de betekenis niet rechtstreeks af te leiden. Er is echter een werkwoord dat bijna zo geschreven wordt, n.l. palach. Dit komt o.a. voor in de volgende teksten.

Ps. 141 : 7 "... gelijk of iemand op de aarde iets gekloofd (palach) of gedeeld had."

Job 16 : 13 "Hij heeft mijne nieren doorgespleten."

Spr. 7 : 23 "... totdat hem de pijl zijn lever doorsneed."

De betekenis van dit werkwoord is: kloven, splijten.

De bij "palag" behorende zelfstandige naamwoorden zijn "pèlèg" en "p'laggah". Pèlèg betekent "beek" (zie Job 29:6; Ps. 1:3; 46:5; 65:10; 119:36; Spr. 5:16; 21:1; Jes. 30:25; 32:2; Klaagl. 3:48. P'laggah komt voor in Job 20:17, waar het vertaald is door "stromen". (De stromen, rivieren en beken van honing en boter zal hij niet zien) en Richt 3 : 15 en 16 waar staat: "gedeelten". (In Rubens gedeelten waren de inbeeldingen des harten groot. De gedeelten van Ruben hadden grote onderzoekingen des harten). Hier zullen we te denken hebben aan de natuurlijke landschappen die in Rubens stamgebied gevormd werden door de loop van de Arnon en andere riviertjes.

Als we alles overzien, geloven we dat we bij "palag" aan een letterlijke gedeeldheid moeten denken. Een pèlèg is een beek, die het land in delen deelt; een p'lagah is een stroom of stroomgebied ontstaan door een letterlijke deling of splitsing van het land.

Als Gen. 10 : 25 nu zegt, dat in Pelegs dagen de aarde verdeeld is, zullen we aan een letterlijke splijting van de aarde moeten denken. Zoals een beek het land deelt door zijn bedding, zo is in Pelegs dagen de aarde in delen gesplitst, waartussen de ene wereldzee is gaan doorspoelen. De deling der aarde is dan niet de spraakverwarring maar de letterlijke versplijting der aarde. We zullen hier dus te denken hebben aan het zich losmaken van Noord en Zuid-Amerika van Europa en Afrika en van Australië van Z.O. Azië, die de nieuwere wetenschap ontdekt heeft en leert. De z.g vaste landen zitten tamelijk los aan de diepere aardbol vast. De aardkern is tamelijk plastisch en verschuiving is mogelijk. Is deze nu begonnen in Pelegs dagen, dat is meer dan 4000 jaar geleden? Volgens de geologie en andere wetenschap heeft dit veel langer geleden plaats gehad en geen ongeveer 4000 jaar toen Peleg leefde. Maar al zou de wetenschap hier gelijk hebben, dan nog heeft er ook in Pelegs dagen een stoffelijke deling, een splitsing, een letterlijke kloving plaats gevonden. Alles behoeft niet in eens te zijn gebeurd. Engeland b.v. is eerst plm. 2000 jaar voor Christus losgeraakt.

Dat de aarde eenmaal een eenheid is geweest, bewijst Gen. 1:9. De wateren onder de hemel moesten in één plaats vergaderd worden. De aarde was toen een grote koek, liggende in de oeroceaan. (in Gen 1 : 10 betekent "zeeën" niet oceanen en andere onderzeeën, maar is het een verheven meervoudsvorm, betekent: een grote zee, evenals de "vergadering der wateren" betekent : de vergadering van het water. Eerst later is ze versplitst en zijn de werelddelen ontstaan. De planten- en dierenwereld bewijzen dit mede.

Het aardrijkskundig-gedeelde koninkrijk

Waar het grondwoord met de verwante woorden een letterlijke deling betekent, is het gedeelde koninkrijk allereerst een gesplitst, uit elkander liggend rijk, welks delen gescheiden zijn door oceanen.

HET GEDEELDE KONINKRIJK

Het vijfde rijk is een aardrijkskundig uit elkaar liggend rijk. Het ontstaat buiten het vierde rijk. Indien het ook niet aardrijkskundig gedeeld is, beantwoordt het niet aan wat Dan. 2 : 41 er van zegt.

We vonden dat het woord "gedeeld" een letterlijke betekenis heeft en betekent : aardrijkskundig gesplitst. Hiermee vervallen alle vroegere verklaringen die hierop geen acht hebben geslagen. Het moet daarbij, naar we zagen, twee voeten hebben; de tenen moeten niet geheel schuilgaan; daarbij een politieke en ethnologische (volkenkundige) gedeeldheid.

Het is een versplitst rijk. Die splitsing is er niet door menselijke macht (zoals bij batar), niet door overeenkomst of oplegging (zoals bij Nathach), niet door scheppingsorde (zoals bij paras), niet door direct ingrijpen Gods (zoals bij parar) maar door een geografische oorzaak.

Het gedeelde koninkrijk is een aardrijkskundig gedeeld, versplitst, uit elkaar liggend rijk. Zo vinden we naast de vormen van gedeeldheid nog een nieuwe gedeeldheid en wel een zeer essentiële, een aardrijkskundige, een aarde-gedeeldheid. We gaan hier nog niet na welk dit rijk zou kunnen wezen. We moeten hier eerst met vaststaande feiten rekenen.

Het politiek gedeelde koninkrijk

We zagen dat het woord "palag" in Ps. 55 : 10 geen letterlijke betekenis heeft, maar wijst op een deling in partijen. Welnu, die vinden we ook in het aardrijkskundig gedeelde koninkrijk. Ze worden weergegeven door het ijzer en het leem. Lezen we nog eens Dan. 2 : 41: "En dat gij gezien hebt de voeten en de tenen ten dele van pottenbakkersleem en ten dele van ijzer, dat zal een gedeeld koninkrijk zijn, doch daar zal van des ijzers vastigheid in zijn, ten welken aanzien (d.i. waarom) gij gezien hebt ijzer vermengd met modderig leem."

Het ten dele ijzer, ten dele leem, wijst op een politieke gedeeldheid. In het toekomstige rijk zullen hardere groepen en slappe, ja zelfs minderwaardige democratie, gevonden worden (modderig leem). De eersten zullen het leem steun geven. Grote

kracht zal bij sommige groepen voorkomen naast slap optreden bij andere. Wil men het scherper uitgedrukt zien: fascisme en democratie zullen in dat rijk naast elkaar voorkomen. Het zal dus twee partijen bevatten, politiek gedeeld zijn zowel in de basisrijken, de voeten, als de met deze verbonden kleinere staten, de tenen. Allerwegen zullen ze voorkomen, ijzer en leem.

Terloops wijzen we op het verschil in woorden in vs. 41: pottenbakkersleem en modderig leem. Het eerste is al niet veel waard, het tweede nog minder. Het eerste is nog ergens voor geschikt, het tweede dient zelfs niet voor de pottenbakker, het is van ondeugdelijke kwaliteit.

De kracht van samenhang zal zowel in voeten als tenen zeer gering zijn en de regeerkracht zwak. Het zal wel een groot rijk zijn, maar de kracht zal ontbreken. Zonder de ijzer-groepen zou het nauwelijks kunnen bestaan. Bijzonder in de tenen schijnt deze toestand te zullen bestaan. Men zie Dan. 2 : 42: "En de tenen der voeten ten dele ijzer en ten dele leem, dat koninkrijk zal ten dele hard zijn en ten dele broos."

Een niet op te heffen gedeeldheid

Er is nog een gedeeldheid waarneembaar, een die niet op te heffen is. Dan. 2 : 43: "En dat gij gezien hebt ijzer, vermengd met modderig leem, zij zullen zich wel door menselijk zaad (d.i. huwelijk) vermengen, - maar zij zullen de een aan de ander niet hechten gelijk als zich ijzer met leem niet vermengt."

Wie is die "zij". Zijn het de bestanddelen ijzer en leem? Dat is mogelijk. Dan staat er: die twee groepen zullen door onderlinge huwelijken tot een eenheid trachten te komen, maar het zal niet baten. De fascist blijft de fascist, de democraat de democraat. Ieder houdt vast aan zijn eigen beginsel. Het sterke en het zwakke vormen geen nieuwe substantie, die het midden tussen beide houdt.

Die "zij" kunnen ook de "voeten" en de "tenen" zijn. Dan betekent vs. 43: De voet- en de teenrijken zullen zich onderling met elkaar vermengen om de gedeeldheid op te heffen, maar deze blijft. Ze vormen met elkaar geen nieuwe hogere eenheid, ze blijven hun nationaliteit in wezen behouden.

Samenvatting

Als we het geheel nog eens overzien, blijkt het volgende: Het vijfde, thans nog toekomstige, rijk, zal bestaan uit twee basisstaten. Deze vormen geen volkomen eenheid, het zijn twee voeten. Deze zullen aan zich verbinden een aantal andere, kleinere staten, waarschijnlijk tien. Elk vijf. Deze kleinere staten (kleinere omdat de teen kleiner is dan de voet), zitten onlosmakelijk aan de basisstaten vast, maar hebben t.o.v. elkaar zekere vrijheid of beweeglijkheid, zoals de tenen zich kunnen bewegen. Voeten en tenen vormen met elkaar een aardrijkskundig uiteenliggend gebied. Innerlijk zijn ze verdeeld in fascistische en democratische partijen. De sterkere groepen geven de zwakkere kracht en houden het geheel bij elkaar. Of deze of de staten zelf zullen zich door huwelijken met elkaar verbinden, maar ook dit bewerkt geen homogene (innerlijk gelijke) eenheid. Het geheel zal uit meerdere volken bestaan met aparte talen. Dit geeft nog een gedeeldheid aan, de taalgedeeldheid. Zo wijst het woord gedeeld bijzonder treffend het karakter van het vijfde rijk aan. Het is in velerlei opzicht gedeeld. Er is:

1. aardrijkskundige gedeeldheid
2. basis-gedeeldheid
3. rang-gedeeldheid
4. teen-gedeeldheid
5. partij-gedeeldheid
6. volken-gedeeldheid
7. taalgedeeldheid.

De verborgenheid van Daniël 2

Er is in Dan. 2 een verborgenheid. Deze wordt te veel uit het oog verloren. Er staat, dat de Steen vermaalt ijzer, koper, leem, zilver, goud (volgens de Griekse vertaling is de volgorde: leem, ijzer, koper, zilver en goud, wat veel juister is), vs. 35 en 45. Hij slaat het beeld aan zijn voeten, vs. 34, al de stoffen, waaruit het beeld bestaat, worden te samen vermalen, vs. 35.

Hieruit volgt een allergewichtigste konklusie: in de eindtijd is het gehele beeld er weer, zijn al de rijken, die er na elkaar geweest zijn, weer naast elkaar aanwezig. Dat is de verborgenheid van Dan. 2. Dan. 2 : 44 bevestigt dit nader. Het zegt, dat de God des hemels in de dagen van die koningen een koninkrijk verwekken zal. Dus al die rijken zijn dan aanwezig.

Over dit punt weidt Daniël bij Nebukadnezar niet uit. Hij zelf had daar nog geen kijk op. Deze verborgenheid ligt er wel in Dan. 2, maar wordt de koning niet verklaard. Eerst 64 jaar later wordt ze Daniël in een droom geopenbaard (Daniël 7). Toen eerst zag Daniël wat Dan. 2 : 44 inhoudt: in de dagen van die koningen. Echter niet toen hij een jonge man was. Met een grote profetische pennetrek overbrugt het Woord de opeenvolging der rijken en hun weer gelijktijdig aanwezig zijn in de eindtijd. Tussen Dan. 2 : 43 en 44 ligt Dan. 7 als nadere historische uitwerking. Daarover spreken we hier niet. We verwijzen de onderzoekende lezer naar onze uitgave: "Uit Israëls Profetie", waar dit punt in behandeld wordt. (Zie: Het boek Daniël bij hfdst. 7).

Herstel van het Romeinse rijk?

Vele gelovigen menen dat het Romeinse rijk weer hersteld zal worden. Dit is onjuist. Ten eerste bezat het Romeinse rijk Medo-Perzië niet. Toch is het "zilver" eenmaal in het beeld aanwezig, dus ook Medo-Perzië. Indien het Romeinse rijk hersteld zou worden, zou Perzië er buiten vallen. Deze mening is dus niet te aanvaarden, wat het Oosten betreft. Ten tweede komt er nog een vijfde rijk, dat buiten het oude Romeinse rijk opkomt. Waar dit ook moge liggen, er zou uit volgen, dat, indien het Romeinse rijk hersteld zou worden, dit rijk er niet in zou liggen. Ook hier is die mening dus onaanvaardbaar.

Is alles dan onjuist in deze mening? Neen. Het West-Romeinse rijk zal eenmaal als ijzer in het beeld tegenwoordig zijn. Niet het gehele rijk zal hersteld worden in zijn oude kracht. Er is dus slechts iets van waar. Wie inziet, dat er geen vier, maar vijf rijken zijn in Dan. 2 en enigszins de kaart nagaat, zal moeten toestemmen, dat de hierboven vermelde mening niet verdedigd kan worden.

V. WAT KAN HET VIJFDE RIJK ZIJN?

(Gissing)

Vijfderlei gebied

Ten slotte behandelen we de vraag: Wat kan het vijfde rijk zijn? D.w.z. waar is het eenmaal mogelijk te zoeken?

Wat we nu gaan schrijven, is een gissing. Dit zetten we uitdrukkelijk voorop. Gissen kan doen missen.

We hebben reeds gezegd, dat het vijfde rijk ontstaan zal buiten het vierde. In zijn grensgebied zal het er evenwel aan de een of andere zijde mee verhanden zijn. Dit leert het beeld immers: de stoffen waaruit het opgebouwd was, sloten aan elkaar. En de geschiedenis leert, dat, hoewel de kern van een nieuw wereldrijk steeds buiten het voorafgaande rijk ligt, een of ander randgebied daaraan grensde. Perzië had randgebied van Babylonië in zich, Griekenland van het Perzische rijk, Rome van Griekenland. Zo zal ook het vijfde rijk randgebied van het vierde in zich hebben.

Welke delen van het Romeinse rijk zouden nu delen van het vijfde rijk kunnen zijn? Hiervoor komen vijf gebieden in aanmerking. 1. De Sahara, 2. Perzië, 3. Rusland, 4. Duitsland, 5. Engeland.

1. Is het de Sahara of Afrika? Het Romeins rijk had de kust van Noord-Afrika in bezit. Kan het vijfde rijk nu soms in de Sahara of in nog groter deel van Afrika komen te liggen? We achten dit uitgesloten. Het is waar, men wil in de Sahara wateraders open leggen en er dorpen doen verrijzen. Maar we geloven niet dat we in Afrika een rijk zullen zien ontstaan, dat alle trekken van Dan. 2 : 41-43 in zich heeft. Zelfs al nemen we geheel Afrika, dan nog niet. Dit werelddeel heeft een bevolking van 150 à 160 millioen inwoners, merendeels negers. Meent men dat daar een industriestaat ontstaan zal, die uiteindelijk ook de wereld zal beheersen? Dat doet het vijfde rijk nog wel niet zozeer, maar het zal toch voor een deel uitgroeien tot een militair monsterrijk. Bovendien moet het een gedeeld rijk zijn. Dit is Afrika niet. We zullen het daarom niet in Afrika, in het Zuiden, moeten zoeken.

2. Is het Perzië? Nu het Oosten. Daar was een deel van Perzië randgebied van Rome. Kan Perzië soms het vijfde rijk zijn? Daarvoor is het veel te klein, veel te weinig industrieel en is het ook geen gedeeld rijk. Bovendien is het het tweede rijk geweest. Waar het eenmaal weer terugkomt, kan het nu niet tevens het vijfde rijk zijn. Engels-Indië is geen randgebied geweest, komt dus ook niet in aanmerking. In het Oosten is het dus ook niet.

3. Is het Rusland? Kan het gedeelde koninkrijk het Russische rijk soms zijn? Vroeger meenden we dit. We dachten: Het moet een zeer groot rijk zijn, want het leven van de eindtijd zal alleen door grote rijken beheerst worden. Daarom meenden we dat het Rusland wel kon wezen.

We hadden geen inzicht in de betekenis van "gedeeld". Thans geloven we dit niet meer. In 1940 zijn we van opinie veranderd, omdat we de betekenis van het woord "gedeeld" ontdekten. Rusland voldoet niet aan de gestelde kenmerken. Het is aardrijkskundig niet gedeeld, het heeft geen koloniën en ligt slechts in Eurazië (Europa-Azië) wat een aardrijkskundige eenheid vormt. Er moeten voorts twee voeten zijn. Rusland alleen kan het rijk niet zijn. Er zou een ander bij moeten komen. Welk? Amerika? Of Engeland? We geloven niet dat deze combinatie ontstaan zal. Zulk een monsterverbond lijkt ons onbestaanbaar. We geloven eerder dat Rusland de grote tegenspeler zal zijn tegen beide. Bizar tegen Engeland. O.i. zal het Rusland zijn dat het vijfde rijk doet ontstaan door tegenpolitiek. Het zal Rusland zijn die Israël verhinderen zal zijn tempel terug te krijgen omdat het de Mohammedanen zal steunen tegen Engeland en Amerika in. Zal er eenmaal een wereldrijk ontstaan, dan moeten ook de wereldzeeën beheerst worden. Kan Rusland dit? Zal het Russische rijk ook ijzer en leem in zich hebben? Of zal het Bolsjewistisch zijn, d.w.z. één partij hebben als regerende macht? We geloven niet dat het Rusland zal zijn, dat eenmaal met een deel van het Romeinse rijk het vierde dier van Dan. 7 zal vormen. Dit kan niet, omdat hierin gesproken wordt van een Westerse macht. Niet in deze bewoordingen, maar met een enkele uitdrukking: Het vierde monsterrijk zal alles vertreden en verslinden wat ten oosten er van

HET GEDEELDE KONINKRIJK

ligt. Dus ook Rusland. Maar dan is Rusland niet het vijfde rijk. (Zie: Uit Israëls profetie bij Dan. 7).

4. Is het Duitsland ? Kan het vijfde rijk ook Duitsland zijn? Ook dat geloven we niet. Ook het Duitse rijk is geen "gedeeld" rijk, d.i. aardrijkskundig versplitst.

Het zou, indien het al in aanmerking kwam, zich moeten combineren met een ander, Engeland of Amerika. We geloven niet aan zo'n combinatie. Hoogstens kan Duitsland een "teen" van een van beide worden. We merkten reeds op dat de Romeinen het rijk bezeten hebben tot aan de Elbe, dus ongeveer de helft. Mogelijk zal het aan het vijfde rijk verbonden zijn. Of het zou mee moeten gaan doen met Rusland. In de politiek is alles mogelijk. Toch geloven we eerder dat Amerika of Engeland het op zijn hand krijgt dan Rusland. Maar - gissen doet missen. In elk geval zien we er geen wereldrijk uit groeien, geen voetrijk zoals het vijfde rijk heeft. Het Noorden levert dus ook niet het grensgebied voor het vijfde rijk.

5. Is het Engeland? Is het vijfde rijk dan soms Engeland? Dit is aardrijkskundig gedeeld, ligt met zijn Dominions in alle werelddelen, omspannt een vierde deel der aarde naar gebied en aantal inwoners. Het is dus een groot rijk. Echter, alleen kan het het vijfde rijk niet zijn. Er moet er één bij. Dat kan zeer wel Amerika wezen.

In die richting gaan thans onze gedachten. Amerika de tweede voet. Alleen is er een bezwaar: Amerika, d.w.z. de Verenigde Staten, zijn zelf niet aardrijkskundig gedeeld. We kunnen de Filippijnen er wel bij rekenen en men weet niet waar het nog meer vaste voet zal krijgen. Mogelijk krijgt het in andere werelddelen zulke connecties, dat deze politiek en economisch, wingewesten worden. Men denke aan Italië, Duitsland, Griekenland, Turkije, Korea, Indië en wie weet wat er nog volgt.

Wat zijn de tenen?

Indien we in Engeland en Amerika de twee voeten mogen zien, wat zijn dan de tenen? Dit is thans nog niet bepaald te zeggen. In Europa kunnen we er mogelijk enkele noemen. Zo kunnen teenrijken worden:

Frankrijk, Spanje, Italië, Nederland-België (als een eenheid bezien), Noorwegen, Zweden, Finland? West-Duitsland? Canada? Zuid-Afrika? Australië?

We gissen slechts en men weet: gissen doet missen. We weten het niet. Echter menen we dat de West-Europese Statenbond, die komen zal, teenrijken zal vormen. Welke er nog meer bij zijn? Misschien Oostenrijk, Zwitserland. We weten het niet. Maar komen zullen ze. Hier is de profetie nog verborgen en de laatste rolkrulling nog opgerold.

Frankrijk, België, Nederland zijn eveneens gedeelde koninkrijken met hun overzeese gebieden. Ze zullen ongetwijfeld een rol spelen in het vijfde rijk.

VI. SATANS DRIJVEN

Satan wil een wereldrijk stichten

Satan wil een wereldrijk stichten. Daarover zal de mens der zonde, het eerste Beest van Openb. 13, moeten regeren. Hij deed reeds verschillende pogingen daartoe. Lodewijk XIV en Napoleon b.v. waren hierin zijn werktuigen. Toen kwam Duitsland. Dit is een zeer gewillig werktuig geweest. Eerst onder Wilhelm II, toen onder Hitler streefde het er naar, de wereldheerschappij te verkrijgen. Dit moest falen, omdat het zijdelings een onderstboven werpen was van wat God voorzegd heeft, n.l. dat het vijfde rijk, de inleiding tot het wereldrijk, een gedeeld koninkrijk zal zijn.

Nu versta men ons wel. Dat vijfde rijk komt niet omdat God dit daar stelt, maar Hij heeft voorzien dat het komen zal en dit profetisch laten vastleggen. En nu dit eenmaal neergeschreven is, kan niemand er iets meer aan veranderen. Elk rijk dat dit zou willen doen, onbewust of bewust, zal vallen en verslagen worden. Elk persoon, die dit nastreeft, treft de val.

Mogelijk heeft Satan, de grote door-elkaar-werper, nog niet genoeg geleerd en zal hij zich nu op Rusland werpen om dit op te zetten tegen Gods profetie. Rusland ligt daar zeer voor open, omdat

HET GEDEELDE KONINKRIJK

de leiders een stelsel voorstaan, dat Godloos is. Wat van God afvalt, doet God en mensen kwaad. Niet dat in West-Europa het Christendom zo goed is. Ook daar vervlakt en verwatert alles. Toch is er nog een zekere bewarende traditie. Als deze doorbroken wordt - en dat zal ook eenmaal komen - dan kan Satan daar zijn kracht beproeven. Dat zal hij zeker doen, als hij in Rusland faalt. Wat ook zal geschieden.

Als Satan nu zijn kracht op Rusland zet, ontstaat er een derde wereldoorlog. Reeds nu is de wereld in twee delen verdeeld: West-Oost. Het is de uitkomst van de pas geëindigde oorlog geweest, dat er thans in wezen slechts nog twee partijen in de wereldpolitiek spelen: West en Oost. Ze spelen thans nog. Eenmaal wordt het vechten. Indien Engeland en Amerika met West-Europa, misschien met de Scandinavische landen, nog meer het gedeelde koninkrijk gaan vormen, zal er, indien Rusland hier tegeningaat, door Satans drijven, een derde wereldoorlog uitbreken. Daarin zal Rusland uiteindelijk verslagen worden. Welke enorme offers aan mensen zal dit wel niet kunnen kosten. Vallen zal het, indien het zich vergrijpt aan het door God in de profetie vastgelegde, dat niet gebroken kan worden. Vanzelf kunnen wij of anderen een onjuiste verklaring geven. Die kan en zal wèl gebroken worden. Maar het profetisch woord nimmer.

Men mene niet, dat het vijfde rijk wel in lijn met de profetie zal blijven, omdat het daar kijkt op en in heeft. Evenmin als de andere rijken, die er zich tegen verzet hebben. Alle volken zijn met een omwindsel omwonden, zegt Jesaja in hfdst. 2:5. Men zal dit rijk niet stichten, omdat God gezegd heeft, dat het komen zal, maar het zal door de loop of de drang der omstandigheden opkomen en dan beantwoorden aan wat God voorzegt heeft.

Eindelijk zal Satan zich op dat vijfde rijk werpen, hetzij om er bijzonder vat op te krijgen, hetzij om het te doen vergaan. Zeer waarschijnlijk het laatste. Dan komt de laatste faze, het zesde rijk. Dat is de herleving van alle vorige rijken in beestelijk karakter (Dan. 7). Satan zal het geweldige militaire monsterrijk van Dan. 7 tot wereldrijk maken en er daarna de mens der zonde ten hoofd van verheffen. Hiermee krijgt hij de gehele wereld in zijn macht.

Er staan de mensheid nog ontzettende dingen te wachten. We gaan hierover niet uitweiden. We zeggen voor thans: Nog is terstond het einde niet, maar houdt in het oog wat alleleerst komt: de vorming van het 5^e gedeelde koninkrijk, wat gepaard kan en waarschijnlijk zal gaan met sterke geboorteweën: oorlog en honger en dood!

Satan wil een rijk stichten, dat God-loos is. Anders kan zijn zaad, de zoon der verderfenis, de mens der zonde, zich niet gaan vertonen, dat Hij God is. De strijd tegen het Godsbestaan en het zaaien van twijfel of God wel bestaat, zullen sterker voortgezet worden. Ook zal het Antisemitisme toenemen, want Israël is de zichtbare vertegenwoordiging van Gods oordeel en ook het lijfelijke teken van Gods presentie in de geschiedenis (Dr. Miskotte). Als God weg moet, moet ook Israël weg. Satan zal daarom het Antisemitisme aanblazen en de Jood zoeken te verdelen. Indien nu Rusland de kant van Ismaël, d.i. de Arabier kiest, en daarmee van de Islam - en dit zal het o.i. doen (voor de profeet Mohammed behoeft Satan niet te vrezen, die leeft niet noch heeft recht op Davids troon), dan ontbrandt de strijd.

Die strijd heeft een zichtbare en een onzichtbare zijde. Evenals de pas geëindigde die heeft gehad. De zichtbare is op aarde waar te nemen. De onzichtbare wordt gestreden tussen Gabriël en Michaël en de onzichtbare vorst van Rusland. (Daniël 10 gaat ook nu nog door).

Gabriël en Michaël zijn de enigen die strijden voor Israël. Het rijk van Satans vorsten en demonen, de macht der lucht (men noemt deze zeer onjuist de Hel), zal tegen hen aanstormen. Zij zullen overwinnen en daarmee zal Rusland, als het het ondernomen heeft Israël als ras uit te roeien, vallen. Dan blijft voorlopig het Westen over en begint de laatste fase: Daniël 7.

VII. BESLUIT

We komen tot een geheel andere slotsom dan meestal geleerd wordt, n.l. het herstel van het Romeinse Rijk. Dit is omdat we in Dan. 2 vijf

HET GEDEELDE KONINKRIJK

rijken zien en omdat we geloven dat eenmaal het gehele beeld weer aanwezig zal zijn. We menen dat we zo de Schrift meer recht laten wedervaren. Wat we nog verder er van zullen zien gebeuren, weten we niet; de jongeren zouden mogelijk nog heel wat meer van de vervulling kunnen zien en nog meer kunnen onderscheiden. Het is niet onaannemelijk dat de bijzondere tussenbedeling, de bedeling der verborgenheid die reeds begonnen is in het jaar 60, d.i. meer dan 4 eeuwen voor het West Romeinse rijk onderging (476 na Chr.), ook nog een heel eind voorloopt in het vijfde rijk.

Zou dit zo zijn, dan zal dit vijfde rijk nog ontstaan voor deze bedeling afgesloten wordt. Niet door de opname - die komt eerst aan het eind van de tegenwoordige eeuw (eeuw en bedeling zijn niet hetzelfde) - maar doordat God er niet meer toe roept. Dan zou de zaak zo staan, dat èn begin èn eind van de bedeling der Verborgenheid in een rijk van Dan. 2 liggen, het begin in het vierde, het eind in het vijfde. Tussen het eind van het vierde en het begin van het vijfde rijk liggen dan zeker thans reeds $1946 - 476 = 1470$ jaar. Hoeveel tijd hier nog bij komt, weten we niet. We wijzen op deze grote periode omdat ze iets bijzonders is. De vroegere rijken volgden elkaar veel sneller op. Tussen het eerste en tweede rijk liggen 70 jaar, tussen het tweede en derde ± 200 jaar, tussen het derde en vierde ook ± 200 jaar, althans volgens de algemene geschiedenis. Volgens de Schrift is het minder. Tussen het vierde en het vijfde nu reeds bijna 1500 jaar. Dat men geen oog heeft gehad voor de tussentijd, is menselijk bezien, niet vreemd. Voor hen die de Schrift onderzoeken, mag men echter iets anders verwachten. We hopen dat deze uiteenzetting veler oog hiervoor moge openen.

Tot besluit: De geschiedenis vanaf Nebukadnezar tot op de mens der zonde zijn de tijden der Heidenen (d.i., Volken). Israël is hierin staart. Geen hoofd. Zijn land is een speelbal voor de naties. Ook van het vijfde rijk. Maar Israëls land is het land van Abrahams zaad, Christus. Hij is de wettige Erfgenaam. Eenmaal zal Hij het in bezit nemen en wel bij Zijn tweede komst. Hij zal het beeld in zijn eindfase vermalen en Zijn land, dat niemand Hem heeft bewaard of willen bewaren, tot zich doen wederkeren. Eerst dan zal de wereld tot ware rust komen.

"Doch in de dagen van die koningen (d.i. de 5 rijken) zal de God des hemels een koninkrijk verwekken dat in der eeuwigheid (in de aionen, de grote wereldtijdperken die nog zullen komen) niet zal verstoord worden en dat koninkrijk zal geen ander volk (dan het opgestane en gereinigde Israël) worden overgelaten; het zal al die koninkrijken vermalen, maar zelf zal het in alle eeuwigheid (in de aionen) bestaan" Dan. 2 : 44.

En de HERE zal op de berg Sion te Jeruzalem regeren. Jes. 24 : 23.

* * * * *

[oorspronkelijke uitgave: Uit de Schriften, Schipbeekstraat 17¹, Amsterdam, 1947]